

Moestuinonderzoek Dordrecht Sliedrecht Papendrecht Molenlanden

2021-2022

burenraad, 22 maart 2022

Voorgeschiedenis

2017: onderzoek moestuinen Dordrecht-Papendrecht-Sliedrecht

2018-2019: in Molenlanden onderzoek (gebiedsdekkend)

RIVM

Conclusies:

1. Met **mate eten** van groenten en fruit binnen een straal van 1 km vanaf fabriek
2. Normaal eten van groenten en fruit verder dan 1 km.

2020: nieuwe inzichten

EFSA European Food and Safety Agency
(Europese voedsel en warenautoriteit) publicatie:

- a. PFAS is schadelijker dan eerder aangenomen
- b. Was 12,5 ng/kg lichaamsgewicht per **dag**
(TDI)
- c. Wordt: 4,4 ng/kg lichaamsgewicht per **week**
(TWI)

RIVM neemt deze norm over

2021: herbeoordeling onderzoek 2017 D-P-S

RIVM

Conclusies:

1. Beter **niet eten** van groenten en fruit binnen een pluim 1 km vanaf fabriek
2. Onvoldoende gegevens over de tuinen verder dan de km. van de fabriek.

Vervolg: moestuinonderzoek in Dordrecht-Papendrecht-Sliedrecht en Molenlanden

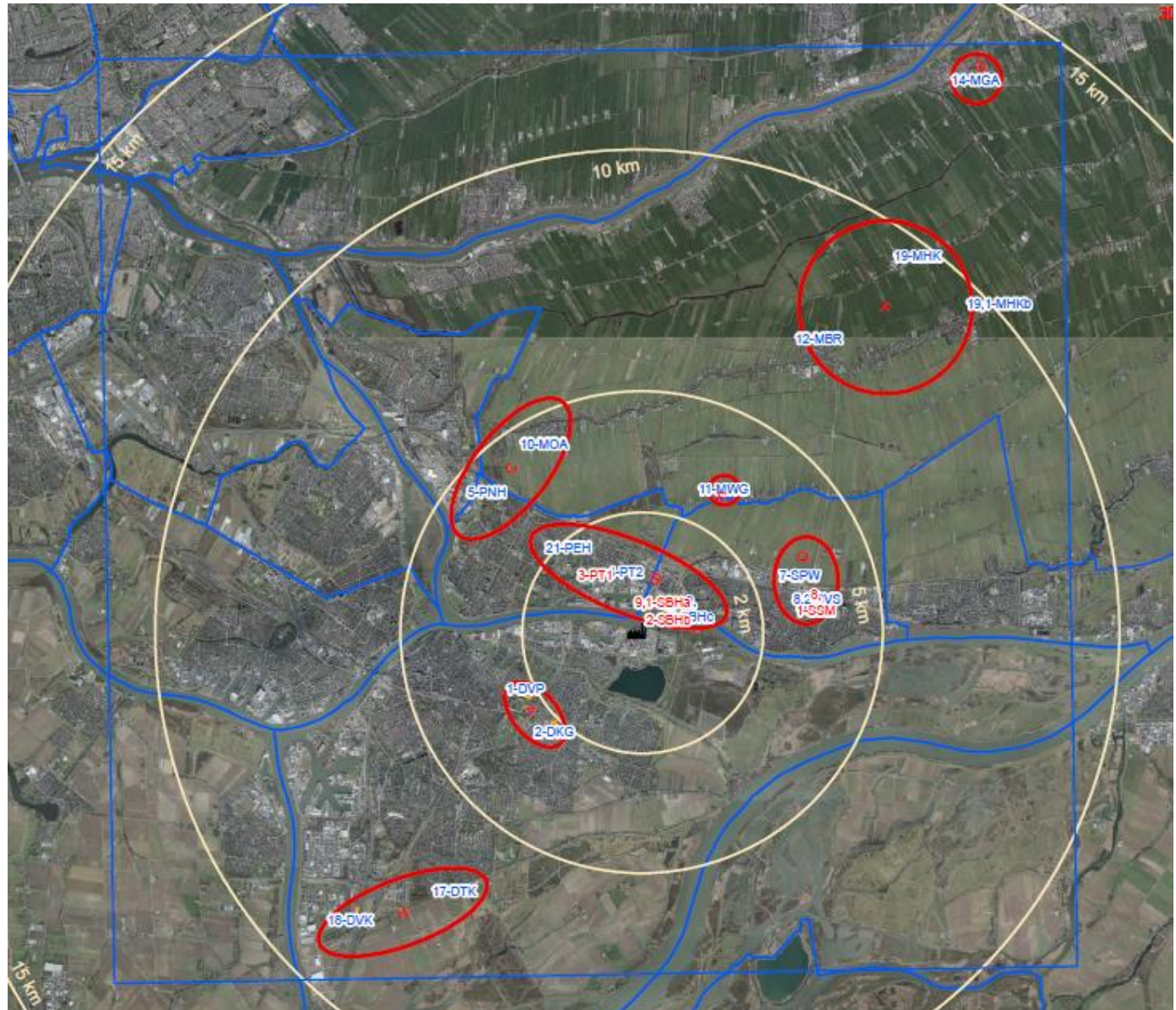

Nieuw onderzoek

2017	2021
10 tuinen	19 tuinen en 2 referentietuinen Hoeksche Waard
81 monsters	750 monsters
	138 Grond- en 120 irrigatiewater-monsters

19 tuinen 9 clusters

VRAAGSTELLING

Kunnen de gewassen uit de moestuinen veilig worden gegeten?

Subvragen:

- Hoe staan de gemeten concentraties in relatie tot de afstand en windrichting tot Chemours?
- Kan er op basis van de resultaten een gewasspecifiek advies gegeven worden?

Kan de PFOA/GenX in de gewassen gerelateerd worden aan het gehalte aan PFOA en GenX in de bodem en het irrigatiewater?

Grond en irrigatiewater onderzoek

Grond:

- Monsters van grond per vak: tussen 3 en 7 monsters afhankelijk van de grootte en het bodemtype van het vak.
- Drie dieptes tot 1 meter beneden maaiveld (-mv)
- Mengmonsters worden geanalyseerd.

Irrigatiewater

- Grondwater: 1 peilbuis per vak
- Slootwater/ oppervlaktewater
- Regenwater: Regenton/ tank

Totaal: 138 mengmonsters grond
 120 mengmonsters water

Partners

OZHZ: inhoudelijk deskundig, inzicht in PFAS in de regio.

Arcadis: onderzoeksopzet, met RIVM en WFSR overleg
Rapport van grond en watermonsters en verband met
gehalten PFAS in gewassen.

Tritium: monsters nemen van groenten en fruit, grond en
water

WFSR: analyseert de monsters groenten en fruit.
(Wageningen Food and Safety Research)

RIVM: publicatie wetenschappelijke rapportage

GGD: adviezen over het gebruik van en het eten uit de
moestuinen. Samen met GGD, gemeenten, OZHZ.

Hoe verder?

Wat	Wie	
Analyse gewassen	WFSR	Maart
Grond en wateronderzoek	Tritium en Arcadis	Mei rapport
Berekenen analyses	RIVM	Afhankelijk van analyses WFSR
Opleveren rapportage	RIVM	
Informeren moestuinen	Gemeente/GGD/RIVM	Na publicatie rapport door RIVM
Informeren bewoners etc	Gemeenten GGD RIVM	Na moestuinbijeenkomst

VRAGEN?

Gelegenheid tot het stellen van vragen.